

Rälspiken

Göteborgs
Modelljärnvägssällskap

Nr 5, dec 2017

GMJS medlemmar
kallas härmed
ÅRSMÖTE

Mölndals Övre

Namntävling

Göteborgs Modelljärnvägssällskap är en ideell förening som äger och bygger en modelljärnvägsanläggning i skala O, 1:45. Sällskapet bildades 1945. 2017 består styrelsen av

Leif Johansson
ordförande

Kjell Persson
vice ordförande

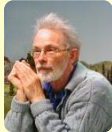
Torbjörn Ek
sekreterare

Lennart Risfelt
kassör

Hans Johansson
redaktör

Nils Pihlgren
ledamot

Ralph Milthon
ledamot

Medlemskap erhålles genom att betala in årsavgiften 700 kr på föreningens plusgirokonto **24 14 19 – 1**.

Under våren 2017 har vi flyttat till Hisingen. Föreningens besöksadress är nu Bror Nilssons Gata 4A på gamla Götaverksområdet. Buss 16 eller färjorna på älven är bra transportmedel. Från Stenpiren finns en gratisfärja. Betalparkeering finns direkt utanför lokalen men är dagtid ofta fullbelagd.

Brevadressen är densamma
GMJS c/o Torbjörn Ek
Kobbarnas väg 15
416 64 GÖTEBORG

Vill Du komma i kontakt med oss går det säkert med någon av nedanstående
Ordföranden 0708 - 77 33 59
Sekreterare 031 – 19 37 36
Sekreteraren: torbjorn_ek@hotmail.com
Redaktörn': hasses@telia.com

Text och foto,
där intet annat
anges, står
redaktören för.

Se även vår hemsida

www.gmjs.se

Vi finns även på Facebook

**Har du tänkt på att....
vid jul tar man på skägg och
vid påsk tar man påskägg.....**

Å andra sidan....

är nu hösten slut och julen nalkas.

Regnet har inte, i motsats till solen, lyst med sin frånvaro. Det har ibland också regnat mellan skurarna. Rätt som det regnar så kommer det en skur! Mörkret har också lägrat sig över vår fjällhöga nord. Ju mer nord, ju värre mörker. I slutet av oktober blev det åter normalt och klockorna skulle flyttas. Kände att jag måste börja i god tid så jag var väl förberedd för denna urgamla sed. Jag hade redan flyttat bordsklockan från sovrummet till vardagsrummet. Klockan i köket hade jag ställt undan i garderoben i väntan på att den skall flyttas fram till våren. Det stora golvuret var besvärligast att flytta och att hitta en ny plats för. Det fick bli till garaget. Jag höll på en hel timme - för det var väl en timme man skulle flytta klockorna? Varje år samma sak och hela vintern måste jag nu vänta på att klockorna skall flyttas fram igen eller är det tillbaka man skall flytta klockorna på våren? Tillbaka till samma plats? Urdumt! Vad är då vitsen med att över huvud taget flytta klockorna? Sedan förstår jag heller inte varför man måste stiga upp klockan 2 på natten för att flytta klockorna. Det går väl lika bra att göra på dagen när man ändå håller på och möblera om. Det hela verkar ju urfånigt! Det skapar bara oro. Nu har jag ju en hel del olika klockor, en del av dem är urusla, så det batar föga att då flytta runt dem. Urtypen för mina klockor är rovan. Rovnan kommer, rovan går, för det mesta inte men den är trevlig att ha i västen. Ur led är tiden. Det är bättre de står kvar på sina ursprungliga platser, som de gjort sedan urminnes tider. Det var bättre förr, ju förr dess bättre!

Nu står ju julen för dörren. Det är därför det är så svårt att komma ut. En bidragande orsak är också vädret som inte visar sig från sin allra bästa sida. En annan orsak är hobbyarbetet som fångar en vid arbetsbänken och förhindrar att man drabbas av för mycket kallluft som inte är bra för känsliga modellbyggarfingrar. Hur är nu ambitionen inför de stundande helgdagarna? Har Du förberett något projekt som lämpligen kan avnjutas när julmaten skall smältas?

Nåväl, ha en riktigt **God Jul** och väl mött in på det nya året önskar

Redaktör'n

Omslagsbilden visar vår lilla smalspårsstation vid Ålderstigen. Den fick aldrig något eget namn. Förebilden lär vara från Nättrabybanan.

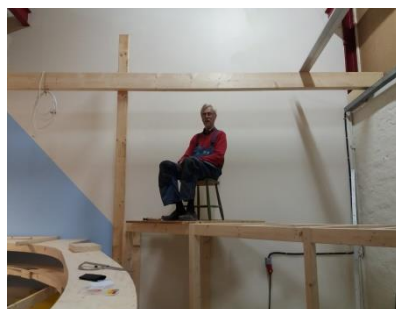
Just nu

Arbetet med anläggningen fortlöper som planerat. I skrivande stund är underlaget för läggning av banvall och räls i stort klart. Nu håller vi på med nivellering och finjustering av radier mm. Viss räsläggning fram till den underjordiska stationen är påbörjad. Vi har också lagt räls på rundslingan i "hallen". Byggandet av kontrolltornet i den södra hörnan är också påbörjat. Där kommer att finnas plats för 5 lokförare och naturligtvis all elektrisk och elektronisk utrustning som kommer att behövas. Golvet i tornet kommer att ligga på ca 170 cm höjd varför det kommer att byggas ett dolt förrådsutrymme under. På bilden ovan är lokstationerna inplacerade på sina platser. Det blir en dubbel lokstation av de forna vändskivorna

Arne Averdahl leder rälskarvar på rundslingan i hallen

Bygget av vårt upphöjda kontrolltorn har påbörjats. Här ser vi byggmästaren själv, Ralph Milthon, en högt uppsatt person!

från Benktåkra och Skenköping. Kanske gör vi en av dem till ett stall för elektrolok med tillhörande kontaktledningsarrangemang över vändskivan. En komplicerad apparat som vi kanske då blir ganska ensamma om i modellvärlden. Vi kommer inte att kunna bli Sveriges största modelljärnvägsanläggning men vi kan kanske bli unika på andra sätt. Det gäller att ta vara på de olika möjligheterna som skala O ger. Detta är ett exempel. Vårt fungerande kontaktlednings-system är också unikt. Därför har vi beslutat att även i framtiden ha släpande pantografer även om vi nu kommer att köra digitalt. Många klubbar kör ellok med nedsänkta dito, en del t.o.m. utan kontaktledning. Här har vi vår chans!

Mölnalds Övre

En järnväg mellan Göteborg och Borås undersöktes genom personer knutna till Bergslagens järnvägar (BJ) med bas i Göteborg. 1890 fanns ett förslag till linjedragning av väg- och vattenbyggaren E. Westerberg. Koncession erhöles 1891 och järnvägsbolaget bildades samma år.

Göteborg-Borås Järnväg (GBJ) byggdes under åren 1892–1894 och invigdes den 15 december 1894. Stationshuset i Mölnald ritades av Adrian C. Peterson, uppfördes av byggmästaren Joh. L Larsson och var en tvåvånings byggnad i rött tegel. Liknande stationer fanns då också utmed Bergslagsbanan. Samarbetet mellan GBJ och BJ var omfattande. GBJ:s första styrelse och ledning var till stor del samma personer som i Bergslagsbanans styrelse. Förvaltningen var också till en början samordnad med Bergslagens Järnvägars. Vita Huset i Göteborg blev därför Boråsbanans naturliga utgångsstation fram till 1930. Då flyttades trafiken över till Göteborgs Central. Vid Mölnalds Övre fanns det också ett godsmagasin i trä. Bangården utvidgades på 1910-talet och godsmagasinet byggdes då till. 1936 var det dags för elektrifiering och 1941 förställdes banan.

Stationen hette ursprungligen Mölnald. Då hette den nedre stationen Fässberg. År 1925 skedde namnbytet till Mölnalds Övre.

Vagnslasttrafiken lades ner 1971, godsmagasinet revs i april 1975 och övrig godstrafik lades ner 1976. Bemanningen vid stationen drogs in 1979 och stationshuset revs den 1 november 1983. Tåget stannade dock för resenärer fram till maj 1989.

Foto från 60-talet med det ursprungliga lilla ställverket

Här har ställverket bytts till ett modernare

X9 var sista tåget med uppehåll på platsen. Här ankommer det en sommardag i maj 1989.

Vår station heter ju Benktåkra. Det är den station som kommer att ligga närmast publiken men nu kommer man att se den, som här, från "baksidan".

Namntävling

I framkanten på vår nya anläggning kommer vi att bygga en underjordisk station med förebild från Västlänken. Vi har ännu inget trevligt namn på stationen utan utlyser härmed en namntävling. Det vore kul med något Göttebosskt eller dubbeltydigt med hänсыftning på Västlänkstunneln. Förslagen skickar Ni till redaktörn hasses@telia.com senast den 10 januari 2018. Styrelsen beslutar och prisutdelning sker på årsmötet.

Julgåtan

Vilken station?
Bilden är från 1922. Stationen revs 1938 och det byggdes en ny i funktisstil. Stationen är namne med ett Gotlandsfenomen. Från stationen avvek en järnväg som nu korsar Sverige.

GMJS medlemmar kallas härmed till klubbens

ÅRSMÖTE

tisdagen den 20 februari 2018 kl. 19.00

i sällskapets nya lokal.

**Mötet, som hålls enligt stadgarna,
avslutas med kaffe och dopp.**

Välkomna!

Valberedningen meddelar

Vår ordförande Leif Johansson har, efter två 10-årsperioder som ordförande, beslutat sig för att lämna detta uppdrag. Han önskar dock kvarstå i styrelsen. Valberedningens förslag till styrelse och funktionärer för 2018 blir som följer:

Ordförande på 1 år	Ralph Milthon	(nyval)
1 ledamot på 2 år	Leif Johansson	(nyval)
1 ledamot på 2 år	Kjell Persson	(omval)
1 ledamot på 2 år	Nils Pihlgren	(omval)
1 år kvar av sin mandatperiod har ledamöterna: Lennart Risfelt Hans Johansson Torbjörn Ek		
2 revisorer på 1 år	Lennart Johansson	(omval)
	Henning Hansen	(nyval)
1 revisorsuppleant på 1 år.	Lars-Bertil Bengtsson	(nyval)

Göteborg 2017-12-05
GMJS valberedning

Arne Averdahl

Leif Pettersson

Apropå MÅNGA BÄCKAR SMÅ.....så har vi ännu ingen stor å

Vi har ju nu under hösten haft tre publika visningar med ett, under rådande förhållanden, relativt stort intresse. Dock är ju intäkterna blygsamma jämfört med tidigare år eftersom vi än så länge inte kan visa upp en körbar anläggning. Med anledning av detta har entréavgiften satts till blygsamma 20:- och kommer nog att vara så även under våren. Detta ger ju tyvärr inte så mycket klirr i kassan. Dock är det ju viktigt med visningarna för att synliggöra vår verksamhet och sprida offentlig kännedom om den. Dessutom är vi i vårt hyresavtal med Älvstranden Utveckling AB förbundna att visa upp oss för allmänheten. Ett sätt, som jag har prövat på två gånger nu under hösten, är privata visningar för olika föreningar eller klubbar vilket säkert många av er också är medlemmar i. Vår klubblokal på entresolen rymmer 20-25 personer och det finns projektor och projektorduk. Ena gången för min del var ett styrelsemöte som avhölls i våra lokaler efter visningen och andra gången var det en bouleklubb som jag är med i. Båda visningarna rönt stort intresse hos besökarna. Jag har fler sådana visningar på gång. För det extra besvär som privata visningar innebär har jag tagit 30:- per person. Förhoppningen är att flera av oss kan bjuda in föreningar, klubbar arbetskamrater etc. Allt för att få vårt anrika sällskap att blomstra. Den som är intresserad att hjälpa till med detta kan kontakta någon i styrelsen.

Ralph

Nu när vi har lagt ut hela rälsunderlaget ser vi att många gamla rälsbitar inte kommer till användning. Både räls och rälsspikar är dock hårdvara varför vår medarbetare Janne Ekman har specialiserat sig på att återvinna desamma. Tack Janne för Din tålmodskrävande insats.

Om man har tappat sin klocka kan man ringa till SJ. De har tåg som spårar ur.....

Vilken tur.....

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i gemenskapen

Tomas Fixell	Lars Wedelin	Bengt Boman
Göran Åkerlund	Anders Pihl	Staffan Claesson

Nu är det Jul och har jag har tänd i den öppna spisen. Det både värmer och är rogivande att sitta och titta på.....

Här huserade vi åren 1953 – 1955. Det var en kort sejour. Vi hann bygga upp en bana men det blev aldrig något landskap. SJ:s 100-årsjubileum skulle gå av stapeln 1956 så vi tecknade ett samarbetsavtal att delta och det var på så sätt vi fick tillgång till den då helt egna och fräscha lokalen på Bergslagsgatan. Det blev ju inget SJ 100 år när Generaldirektör Erik Upmark fick kalla fötter och ställde in jubileet bl.a. beroende på den tragiska Ställdalenolyckan fredagen den 13 februari 1956. I det lilla samhället Ställdalen i Västmanland rusade ett skenande malmtåg norrifrån rakt in i en rälsbuss fullastad med skolbarn. Ett 20-tal personer miste livet, varav 12 skolbarn på väg hem från skolan i Kopparberg. Fem av dem gick i samma klass. Orsaken till den svåra olyckan var att bromsledningen mellan loket och de tungt lastade malmvagnarna inte var kopplad och det var enbart lokets bromsar som var i funktion. Malmtåget från Grängesberg skulle ha stannat i Ställdalen och inväntat rälsbussen. I stället för det förbi stationen i ett öronbedövande gnistregn. Tågklararen i Ställdalen försökte bryta strömmen vilket var lönlöst då rälsbussen var dieseldriven. Tågpersonalen fick till sin fasa inse att katastrofen strax var ett faktum. En förstämning lade sig över bygden och 50 år senare restes ett minneskors över katastrofen på platsen för olyckan.

Malmtågsloket var av typen Ma med nummer 405. Loket levererades till TGOJ 1954. Det är museilok hos SKÅJ sedan 2013.

Göteborgs Modelljärnvägssällskap

Medlemsavgift 2018

Medlemsavgift för 2018

Medlemsavgiften för 2018 beslutades av årsmötet 2017 till 700 kr.
Avgiften skall vara betald senast 2018-01-31.

Verksamhet 2018

Klubbens verksamhet går in i ett nytt skede under 2018. Under förra året hade vi fokus på inredning av vår ny lokal, flyttning av delar av den gamla anläggningen samt uppbyggnad av underlag till den nya.

Under 2018 kommer vi succesivt att flytta över resurser till att göra anläggningen körduglig, samt investera i teknik för att modernisera rullande materiel. Det finns också en ambition att börja tänka mer offensivt runt marknadsföring

Allt detta kostar självklart en del pengar och vi mottar därför med stor tacksamhet de bidrag, små eller stora, som medlemmar har möjlighet att ge utöver avgiften.

 PlusGiro

öddelande till betalningsmottagaren

INBETALNING/GIRERING A

Kod 1

Till PlusGirokonto

2 4 1 4 1 9 – 1

Betalningsmottagare (endast namn)

Göteborgs modelljärnvägssällskap

Avsändare (namn och postadress)

Medlemsavgift 2018   700 kr

Frivillig gåva   _____

Namn   _____

Medlemsnummer   _____

Svenska kronor

öre

Från PlusGiro/personkonto (vid girering)

#

#

04#